

“We vielen van de ene verbazing in de andere”

Erkenning sportgeneeskunde als specialisme zorgt voor obstakels

Alsof ze het Paard van Troje had binnengehaald. Dat gevoel kreeg Anja Bruinsma, directeur van de Vereniging voor Sportgeneeskunde (VSG). Na jarenlange strijd was sportgeneeskunde in april eindelijk als geneeskundig specialisme erkend. “Daarmee ging een jarenlange wens in vervulling, maar afgelopen zomer troffen we tal van nieuwe obstakels op onze weg.” Een deel van de problemen is inmiddels opgelost, maar Bruinsma is nog niet zonder zorgen. “Als het aan VWS ligt, krijgt de VSG flinke financiële klappen als gevolg van de erkenning.”

DOOR TESSA DE WEKKER

Hoewel de weg naar de erkenning vol hobbels zat, wil Bruinsma allereerst de positieve kanten ervan benadrukken. Ten eerste is de titel ‘sportarts’ nu beschermd. Alleen artsen die na hun basisartsexamen de vierjarige opleiding tot sportarts hebben gevolgd, mogen zich zo noemen. “Sportartsen zijn nu gelijkwaardig aan andere specialisten.” Bruinsma verwacht dat het vakgebied sportgeneeskunde nog serieuzer zal worden genomen. Bovendien zullen patiënten en collega-artsen de weg naar de sportarts beter weten te vinden. Een ander groot voordeel van de erkenning is dat de sportarts onder de verzekerde zorg gaat vallen en dus zal worden vergoed vanuit de basisverzekering. Omdat er nog veel geregeld moet worden, zal dat waarschijnlijk pas vanaf 1 januari 2016 het geval zijn.

Dubbel werk

Dat maakt een eind aan de huidige, vaak verwarrende situatie. Als een sportarts een patiënt met bijvoorbeeld een geblesseerde enkel doorstuurt om een röntgenfoto te laten maken, moet de patiënt de kosten zelf betalen. Vraagt een huisarts echter om een foto, dan wordt diezelfde foto wel door de basisverzekering vergoed. Dat is moeilijk uit te leggen. Bruinsma: “Je ziet dat patiënten nu vaak een hele omweg moeten maken als ze, zonder kosten voor de zichzelf, een röntgenfoto willen laten maken. Als iemand met zijn blessure bij de sportarts komt, dan wordt hij terug naar de huisarts gestuurd. Die mag immers doorverwijzen naar een specialist en de sportarts niet. De huisarts verwijst de sporter door naar bijvoorbeeld een orthopeed, die foto’s of een scan laat maken. Vaak komt de sporter vervolgens weer bij de sportarts terecht voor behandeling. Er wordt veel werk dubbel gedaan en dat is onnodig. Het is goed dat dat nu gaat veranderen.”

Verwijzing huisarts

Een nadeel van de nieuwe situatie is dat patiënten vanaf 2016 een verwijzing nodig hebben van de huisarts voordat ze naar een sportarts mogen. Nu hoeft dat niet. Patiënten moeten de consulten bij de sportarts immers toch zelf betalen. Bruinsma: “We zijn in overleg met de zorgverzekeraars om te voorkomen dat er straks een verwijzing nodig is. Veel sporters die in het weekend een blessure op hebben gelopen, gaan nu op maandag naar het blessurespreekuur van een sportarts. Als ze dan eerst naar de huisarts moeten, krijgen we weer die belachelijke omweg.”

De verwijzing door de huisarts is niet het enige waarover nog onderhandeld moet worden. Voordat de sportarts in het basispakket wordt opgenomen, moet een heel traject worden doorlopen. Eerst moet Zorginstituut Nederland bepalen welk deel van de zorg die door sportartsen wordt geleverd als ‘verzekerde zorg’ zal worden aangemerkt en welk deel ‘niet-verzekerd’ zal blijven. Bruinsma: “Denk bijvoorbeeld aan de sportmedische keuringen. Die zullen waarschijnlijk onder de niet-verzekerde zorg gaan vallen en dus niet vanuit de basisverzekering worden vergoed.”

Onderhandelingen zorgverzekeraars

Daarna moet voor elke klacht een zogenaamde Diagnose Behandel Combinatie (DBC) worden opgesteld. “Stel, we nemen weer die geblesseerde enkel. De complete zorg daarvoor kan bestaan uit verschillende activiteiten: een röntgenfoto, gipsen, tappen, misschien een injectie. De Nederlandse Zorg Autoriteit bepaalt de tarieven daarvoor. Pas als die bekend zijn, kunnen we gaan onderhandelen met de zorgverzekeraars.”



ANJA BRUINSMA, DIRECTEUR VAN DE VERENIGING VOOR SPORTGENEESKUNDE, IS BLIJ DAT DE SPORTGENEESKUNDE NU ALS GENEESKUNDIG SPECIALISME ERKEND IS.

“Het is toch van de zotte dat alle informatie- en kennisstructuren die we de afgelopen vijftien jaar hebben opgebouwd, met één pennenstreek om zeep worden geholpen?”

Anja Bruinsma

MEDISCH OF GENEESKUNDIG SPECIALISME?

Sportgeneeskunde is sinds april erkend als geneeskundig specialisme en niet als medisch specialisme. Een technisch verschil, maar dat ene woordje heeft de medewerkers van de Vereniging voor Sportgeneeskunde veel hoofdbrekens gekost.

Het verschil heeft te maken met de samenvoeging van de Colleges van Huisartsen, Medisch Specialisten en Sociale Geneeskunde in 2011. De Colleges zijn dan wel samengevoegd, de kaderbesluiten van de drie zijn nog niet geïntegreerd. Zodra dat het geval is, zullen alle aangesloten erkende vakgroepen voortaan door het leven gaan als ‘geneeskundig specialisten’ en niet meer als ‘medisch specialisten’. Sportgeneeskunde kon als nieuwe aanvrager alleen nog maar als geneeskundig specialisme worden erkend. “Eigenlijk zijn we voorlopers, maar voorlopig geeft dat een aantal flinke nadelen”, zegt Anja Bruinsma.

Zo wordt in alle wet- en regelgeving nog gesproken over medisch specialisten. Als de VSG iets wilde wijzigen of met zorgverzekeraars in gesprek was, kreeg Bruinsma, of een van haar medewerkers, steevast te horen ‘ja, maar jullie zijn geen medisch specialisme en de term geneeskundig specialisme kennen we niet’. “Dat was nogal frustrerend. Pas nadat minister Schippers in oktober tijdens een overleg met de Tweede Kamer zei dat er geen verschil is tussen medische en geneeskundige specialismen, komen we ergens.”

In die onderhandelingen worden ook andere specialisten meegenomen. Vaak wordt er bij de behandeling van een patiënt namelijk samengewerkt met fysiotherapeuten, huisartsen, orthopeden, cardiologen, oncologen, revalidatieartsen en longartsen.

De gesprekken met de zorgverzekeraars liepen tot voor kort erg stroef. De verzekeraars wisten namelijk niet wat ze met de term 'geneeskundig specialisme' aan moesten (zie kader). Naar aanleiding van een brief van de VSG aan minister Schippers van VWS en daaropvolgende Kamervragen van de SP, heeft Schippers op 27 oktober in de Tweede Kamer gezegd dat sportgeneeskunde vanuit haar perspectief gelijk is aan andere medische specialismen. "Toen ging het in een keer snel", zegt Bruinsma. "In een week tijd had tachtig procent van de zorgverzekeraars positief gereageerd op een overgangperiode in 2015. Zo krijgen sportartsen bijvoorbeeld een verwijfsfunctie en worden foto's die door sportartsen worden aangevraagd volgend jaar al vergoed vanuit de basisverzekering. De andere verzekeraars zullen waarschijnlijk snel volgen."

Financiering opleiding

De problemen rond de term 'geneeskundig specialisme' lijken dus opgelost en gesprekken met de zorgverzekeraars komen op gang, maar daarmee is de VSG er nog lang niet. Ook rond de opleiding tot sportarts moeten nog noten worden gekraakt. Die wordt nu gelijkgetrokken met de opleiding voor andere specialismen en voortaan gefinancierd uit het Opleidingsfonds. Bruinsma: "Tot nu toe kregen we een bijdrage uit het sportpotje van de minister."

"Sportartsen zijn nu gelijkwaardig aan andere specialisten"

Anja Bruinsma

De subsidie bedroeg 50.000 euro per jaar per opleidingsplek (elk jaar beginnen zeven basisartsen aan de specialisatie tot sportarts). "Voor een revalidatiearts in opleiding, een vergelijkbare specialisatie wat betreft kosten, is 128.000 euro beschikbaar. Begrijp me niet verkeerd, we zijn altijd heel blij geweest met die 50.000 euro. Voordat die bijdrage er was, moesten sportartsen in opleiding namelijk alles zelf betalen. Door die subsidie kunnen ze, net als andere artsen in opleiding, een salaris krijgen."

Aanvullende cursussen, congressen en reiskosten moesten echter nog steeds zelf worden betaald. Bruinsma: "Het Opleidingsfonds zegt: jullie hebben het altijd met minder gedaan, dat houden we zo. Ja, maar zo werkt het natuurlijk niet. We zijn nu erkend en in theorie gelijkgetrokken met de andere specialismen. Nu willen we ook échte gelijkheid."

Inmiddels zijn er gesprekken gaande met het ministerie. De VSG moet in het eerste kwartaal een begroting van de kosten van de opleiding inleveren. "Er lijkt wat te gaan gebeuren," zegt Bruinsma, "maar voor mij is het eerst zien, dan geloven."

Revalidatie

Ondanks de strubbelingen is de directeur positief over de toekomst van het vakgebied. Voor sportartsen komen steeds meer mogelijkheden en taken, verwacht ze. "Nu zien sportartsen vooral sporters. Over het algemeen gezonde mensen die een blessure hebben. Ik verwacht dat die populatie gaat veranderen." Sportartsen hebben namelijk specifieke kennis van belasting en de belastbaarheid van mensen. Die kennis kan in heel veel patiëntbegeleidingstrajecten worden toegepast.

Als voorbeeld noemt Bruinsma oncologische revalidatie. Het was altijd zo dat mensen, wanneer ze genezen waren van kanker, in een revalidatietraject kwamen om hun dagelijkse leven weer op te kunnen pakken. "Het is echter steeds duidelijker geworden dat mensen tijdens de behandeling tegen kanker het beste kunnen blijven sporten en bewegen. Dan gaat de revalidatie

daarna een stuk sneller." Die voorfase zal in de toekomst worden vergoed door verzekeraars en daarin zouden sportartsen een grote rol kunnen spelen.

Bruinsma heeft nog een voorbeeld. Het betreft sportieve, fitte mensen die bijvoorbeeld een hartinfarct krijgen. "Die moeten nu tussen oude mensen revalideren, terwijl die een veel lager niveau hebben. Ik sprak laatst een man, John, een fanatieke fietser. Hij had anderhalf jaar gezocht naar iemand die hem na zijn hartoperatie wilde begeleiden, omdat de standaardrevalidatie niet aansloot bij wat hij nodig had. Er moet veel meer vanuit de specifieke zorgvraag van de patiënt worden gereedeneerd en niet vanuit een revalidatieprotocol. Sportartsen kunnen daar een grote rol in spelen." ●

BELANGSTELLING VOOR OPLEIDING TOT SPORTARTS GROEIT

Er zijn momenteel zo'n 150 sportartsen in Nederland. Elk jaar zijn er zeven opleidingsplaatsen beschikbaar. Daarmee kan dat aantal ongeveer gelijk blijven, rekening houdend met de aanstaande vergrijzing. Nu al, een halfjaar na de erkenning, ziet de VSG de belangstelling voor de opleiding tot sportarts groeien. Anja Bruinsma: "Normaal hebben we zo'n achttien gegadigden voor de opleidingsplekken. Voor komend jaar zijn er nu al tachtig sollicitaties binnen."

Voorlopig blijft het aantal van zeven opleidingsplekken per jaar gehandhaafd. Bruinsma: "Als er meer vraag naar sportartsen komt, dan volgt er een nieuwe capaciteitstoets en wordt het aantal eventueel aangepast."

VSG MOET VERDER ZONDER SUBSIDIE

Tot nu toe kreeg de Vereniging voor Sportgeneeskunde elk jaar een subsidie van 650.000 euro van het ministerie van VWS. Nu sportgeneeskunde als geneeskundig specialisme erkend is, komt die subsidie te vervallen. Komend jaar is nog 500.000 euro beschikbaar, in 2016 niets meer. De minister zegt immers: in Nederland is er geen enkele vereniging die subsidie krijgt voor het uitoefenen van het beroep.

Stichting Sportzorg

"Daarmee slaat VWS de plank mis", zegt Anja Bruinsma, directeur van de VSG. "De subsidie is namelijk niet voor de uitoefening van het beroep van sportarts, maar voor de informatievoorziening naar sporters – preventie dus – en voor het bevorderen van de samenwerking tussen de verschillende zorgverleners die met een patiënt te maken hebben. Overigens zullen wij deze werkzaamheden, nu sportgeneeskunde een erkend specialisme is, gaan onderbrengen in een aparte entiteit: de Stichting Sportzorg."

Het subsidiegeld is de afgelopen jaren onder andere gebruikt voor het opzetten van regionale netwerken op het gebied van bijvoorbeeld de knie of de heup. In die netwerken zitten alle sportartsen, orthopeden, ziekenhuizen en fysiotherapeuten in een regio die gespecialiseerd zijn op dat bepaalde gebied. Er wordt kennis uitgewisseld en de diverse zorgverleners houden onderling contact over een patiënt. Op die manier weet de fysiotherapeut wat de test door de orthopeed in het ziekenhuis, een halfjaar na een voorstekruiisbandreconstructie, heeft uitgewezen.

Ook gebruikt de VSG de subsidie om zo veel mogelijk informatie uit wetenschappelijk onderzoek te 'vertalen' en die bij de sporter en diens omgeving van coaches, ouders en verzorgers te krijgen. "Ook al zijn we nu een erkend specialisme, het is niet zo dat iedereen met zijn blessure of preventievragen naar de sportarts moet. Er zijn maar 150 sportartsen in Nederland, dus dat is alleen al praktisch onmogelijk. We willen via onze site www.sportzorg.nl zo veel mogelijk informatie naar de voorkant brengen", zegt Bruinsma.

De VSG heeft de afgelopen jaren gebouwd aan een systeem van kennistransfer. Er komen vaak vragen vanuit de sport bij de VSG. "Wij kijken of daar wetenschappelijk onderzoek naar is gedaan. Zo ja, dan brengen we die informatie op een begrijpelijke manier bij de sporter. Zo nee, dan gaan we na of onderzoek wenselijk en haalbaar is."

Zo kwam er recent een mevrouw die een probleem had gekregen met haar schildklier op het pad van de VSG. Ze liep vaak hard, maar merkte dat ze de laatste tijd veel meer last had van vermoeidheid. Bruinsma: "Ze kon daar aanvankelijk geen informatie over vinden. Later bleek dat veel meer mensen hier last van hebben en nu loopt er een promotieonderzoek naar in het UMC in Utrecht."

Kapitaalvernietiging

Hoewel de VSG zich dus deels bezighoudt met de agendasetting voor wetenschappelijk onderzoek op

het gebied van sport en gezondheid, maakt de vereniging geen deel uit van de nieuwe plannen van minister Schippers met de sportkennisinfrastructuur. "Daar zijn we nooit deel van geweest," zegt Bruinsma, "maar dat zouden we in de toekomst wel graag willen."

De VSG vermoedt dat het wegvallen van haar subsidie te maken heeft met de bezuinigingen op de kennisinfrastructuur. "De organisaties die daar traditioneel toe behoren, kregen de taakstelling van het ministerie om met een bezuinigingsplan van een miljoen euro te komen. Een halfjaar later was de VSG – en nog een andere organisatie – de subsidie kwijt en heeft de rest hetzelfde bedrag gehouden. Schrijnend is dat de VSG nooit bij die gesprekken heeft gezeten."

Om het wegvallen van de subsidie op te vangen gaat de VSG op zoek naar sponsors. "Daarbij moeten we goed kijken welke partijen dat zouden kunnen zijn. We moeten onafhankelijk blijven en onze knowhow moet wetenschappelijk goed onderbouwd zijn."

Er loopt inmiddels een bezwaarprocedure van de VSG tegen het besluit van VWS om de subsidie te stoppen. Bruinsma strijdbaar: "Het is toch van de zotte dat alle informatie- en kennisstructuren die we de afgelopen vijftien jaar hebben opgebouwd, met één penningstreek om zeep worden geholpen? Ik blijf erbij dat de VSG een goed product heeft en in een duidelijke behoefte voorziet. Ik hoop van harte dat er iemand in dit land opstaat en zegt: dit is kapitaalvernietiging."